

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

III.7040.9.2016.ST/LN

Trybunał Konstytucyjny

sygn. akt K 6/16

Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 2072 ze zm.) cofam wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z 1 lutego 2016 r., sygn. akt K 8/16, który po połączeniu z wnioskiem grupy posłów z 22 stycznia 2016 r. został skierowany do łącznego rozpoznania pod wspólną sygn. akt K 6/16.

Jednocześnie na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym wnoszę o umorzenie postępowania w sprawie zainicjowanej powyższym wnioskiem Rzecznika Praw Obywatelskich.

UZASADNIENIE

W dniu 1 lutego 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o stwierdzenie niezgodności:

- 1) art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 30 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 34) w zakresie, w jakim uchyła w art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1111 ze zm.) z art. 60 i art. 153 ust. 1 Konstytucji RP;
- 2) art. 53a ustawy o służbie cywilnej dodanego przez art. 1 pkt 13 ustawy o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw z art. 60 i art. 153 ust. 1 Konstytucji RP;
- 3) art. 6 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw z zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP, a także z art. 60 i art. 153 ust. 1 Konstytucji RP.

Wniosek powyższy został zarejestrowany pod sygn. akt K 8/16, a następnie zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego wniosek został połączony z wnioskiem grupy posłów z dnia 22 stycznia 2016 r. w celu łącznego rozpoznania w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego pod wspólną sygn. akt K 6/16 – z uwagi na tożsamość przedmiotu sprawy. Na sędziego sprawozdawcę w sprawie został wyznaczony sędzia TK P. Pszczółkowski. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 maja 2016 r. wobec upływu kadencji sędziego Mirosława Granata w jego miejsce został wyznaczony Zbigniew Jędrzejewski do uzupełnienia składu orzekającego. Następnie zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2017 r., bez wskazania podstawy prawnej, zmieniony został skład orzekający w ten sposób, że w miejsce pełnego składu został wyznaczony skład pięcioosobowy w osobach M. Muszyńskiego (przewodniczący składu), P. Pszczółkowski (sprawozdawca), Z. Jędrzejewski, L. Morawski i S. Wronkowska-Jaśkiewicz. Zarządzeniem z dnia 20 września 2017 r. z powołaniem się na wygaśnięcie mandatu sędziego TK L. Morawskiego został wyznaczony na to miejsce J. Piskorski. Wobec upływu kadencji sędziego TK S. Wronkowskiej-Jaśkiewicz w jej miejsce zarządzeniem Prezesa TK z dnia 14 maja 2019 r. wyznaczony został W. Sych do uzupełnienia składu orzekającego.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, mając na uwadze wskazane czynności podejmowane w sprawie zawisłej pod sygn. akt K 6/16, stwierdzić należy, że skład orzekający w tej sprawie został ukształtowany z naruszeniem prawa, w szczególności nie istnieje podstawa prawna uzasadniająca dokonanie zmiany składu orzekającego z pełnego na skład pięcioosobowy. Z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 2074) wynika, że czynności procesowe dokonane w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przez

Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) pozostają w mocy. W związku z tym w niniejszej sprawie pozostawało w mocy również zarządzenie o wyznaczeniu pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego.

Żaden przepis ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie uprawnia też do dokonywania dowolnej zmiany już wyznaczonego składu orzekającego w sprawie. Z art. 38 ust. 1 tej ustawy wynika, że sędziów Trybunału do składu orzekającego, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału Konstytucyjnego według kolejności alfabetycznej, uwzględniając przy tym rodzaje, liczbę i kolejność wpływu spraw do Trybunału. Prezes Trybunału w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza ze względu na przedmiot rozpoznawanej sprawy, może wyznaczyć sędziego sprawozdawcę, odstępując od tych kryteriów (art. 38 ust. 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym). Wskazane uprawnienia Prezesa Trybunału nie obejmują jednak zmiany składu orzekającego, a więc sytuacji, gdy skład orzekający został już uprzednio wyznaczony. W takim przypadku uprawnienie Prezesa Trybunału aktualizuje się wyłącznie w sytuacjach opisanych prawem (wygaśnięcie mandatu sędziego Trybunału Konstytucyjnego – art. 18 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego – Dz. U. z 2018 r. poz. 1422; przejście sędziego w stan spoczynku – art. 31-32 ustawy o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego; wyłączenie sędziego – art. 39-41 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Przedstawione uwagi prowadzą do wniosku, że skład orzekający w sprawie o sygn. K 6/16 został ukształtowany z naruszeniem prawa. Potwierdza to także treść kolejnych zarządzeń dotyczących zmiany składu orzekającego, które nie zawierają podstawy prawnej ich wydania. Zarządzenia te nie spełniają więc wymogu działania na podstawie prawa (art. 7 Konstytucji RP), zaś samo postępowanie w sprawie nie odpowiada standardowi sprawiedliwości proceduralnej wywodzonemu z art. 2 Konstytucji RP. Narusza bowiem zasadę sprawiedliwości proceduralnej sytuacja, w której bez podstawy prawnej i bez wskazania jakichkolwiek powodów, a także na każdym etapie postępowania, w sposób zupełnie dowolny dochodzi do zmiany składu orzekającego.

Ponadto w wyznaczonym niezgodnie z zasadami konstytucyjnymi składzie orzekającym w sprawie o sygn. akt K 6/16 znajdują się dwie osoby, których status budzi uzasadnione wątpliwości, tj. Mariusz Muszyński i Justyn Piskorski.

Uchwałami Sejmu RP z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego na sędziego Trybunału zostali wybrani M. Muszyński (M. P. poz. 1182) oraz L. Morawski (M. P. poz. 1183). Uchwały te stanowiły próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji M. Muszyńskiego oraz L. Morawskiego na obsadzone już prawidłowo stanowiska sędziowskie. Następnie uchwałą z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 873) Sejm RP wybrał w miejsce zmarłego L. Morawskiego – J. Piskorskiego. Tymczasem prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia 8 października 2015 r. w sprawie powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038-1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r., została potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 34/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/17; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź post factum konwalidować.

Stosownie do art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja do wyboru sędziego aktualizuje się jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie, a więc gdy Trybunał w danym momencie składa się z mniej niż 15 sędziów. Skoro zaś kadencja prawidłowo wybranych w dniu 8 października 2015 r. sędziów (co potwierdził w swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny) dopiero rozpoczęła swój bieg, to Sejm w tym momencie nie miał kompetencji do wyboru M. Muszyńskiego oraz L. Morawskiego, a następnie w jego miejsce J. Piskorskiego.

Ukształtowany w ten sposób skład orzekający należy ocenić w perspektywie rzetelności postępowania. W wyroku z dnia 12 marca 2019 r. (skarga nr 26374/18) w sprawie *Gudmundur Andri Astradsson* przeciwko Islandii Europejski Trybunał Praw Człowieka wypowiedział się o wpływie wadliwości procedury powołania sędziów na rzetelność postępowania sądowego. Europejski Trybunał uznał, że w razie stwierdzenia, iż doszło do wadliwości powołania sędziego, nie ma już potrzeby badania wpływu naruszenia prawa do sądu ustanowionego ustawą na rzetelność konkretnego postępowania. Sam fakt

niezapewnienia ustanowienia sądu zgodnie z prawem decyduje o naruszeniu standardu konwencyjnego.

Powyższe wskazania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka trzeba analogicznie odnieść do Trybunału Konstytucyjnego.

W świetle powyższego, wnoszę jak na wstępie.